

Helsingin vammaisneuvoston kokous (3/2024)

Aika: Tiistai 19.3.2024 klo 13.31–16.18.
Paikka: Kaupunginhallituksen sali, kaupungintalo 3. krs.
Osoite: Pohjoisesplanadi 11–13, Helsinki.

Osallistuvat jäsenet:

Valtuustoryhmien edustajat:

Sirpa Puhakka	puheenjohtaja (Vasemmisto)
Kristiina Karhos	(Vihreät)
Jari Mönkkönen	(Kok.) (etäyhteys)
Eva-Maria Asukas	(SDP) (etäyhteys)
Marko Joensuu	(PS)

Yhdistysten edustajat:

Taru Reinikainen	Helsingin Kuuloyhdistys ry
Senni Hirvonen	Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry (etäyhteys)
Markku Poikela	Helsingin Invalidien Yhdistys ry
Sari Sepponen	(varapj.) Kehitysvammatuki 57ry
Ari Österberg	Helsingin ja Uudenmaan Neuroyhdistys ry
Sirpa Halmela	Pääkaupunkiseudun Hengitys ry
Mikko Remes	Helsingin Reumayhdistys ry
Päivi Seila	Mielenterveysyhdistys HELMI ry
Peppi Santaniemi	Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö sr
Susanna Haapala	Kynnys ry

Kaupungin toimialojen ja keskushallinnon pysyvät asiantuntijat:

Maria Tauriainen	Kasvatus ja koulutus
Satu Tarula	(varaedustaja) Kaupunkiympäristö (etäyhteys)
Tiina Larva	Kulttuuri ja vapaa-aika
Janne Pitkänen	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi
Mauno Rönkkö	Kaupunginkanslia

Muut kaupungin edustajat:

Titta Reunanen	kumppanuuspäällikkö, kaupunginkanslia
Marja Säikkä	asiantuntija, kaupunginkanslia, vanhusneuvoston sihteeri
Pirkko Excell	erityissuunnittelija, Sotepe:n osall. ja vuorovaik. (etäyhteys)
Päivi Kurikka	vuorovaikutusasiantuntija, kaupunginkanslia, kumppanuus

Vammaisneuvoston sihteeri:

Tiina Lappalainen	asiantuntija, kaupunginkanslia, kumppanuustiimi
-------------------	---

Vierailijat: projektipäällikkö Tiina Susiluoto Kulttuurin ja vapa-ajan toimialalta ja Laura Perjo Pentagonin edustaja (etäyhteydellä), vammaistutkimuksen professori Hisayo Katsui, Helsingin yliopistosta sekä ostopalvelupäällikkö Minna Eronen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta.

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.31.

2. Osallistujien toteaminen

Osallistujat esittäytyivät.

3. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

4. Muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen [muistio 2/2024](#) oli lähetetty 8.3. vammaisneuvostolle ja liitetty vammaisneuvoston verkkosivuille. Muistio merkittiin tiedoksi. Valittiin muistion tarkastajiksi: Taru Reinikainen ja Mikko Remes.

5. Kulttuurikeskusten visiotyö

Esittelemässä kulttuurikeskusten visiotyön projektipäällikkö Tiina Susiluoto (etäyhteydellä) Kulttuurin ja vapa-ajan toimialalta. (esitys liitteenä) Sovittiin, että sihteeri välittää kokouksen jälkeen kulttuurikeskusten visiotyön sidosryhmäkyselyn vammaisneuvoston jäsenille vastattavaksi.

Vammaisneuvosto kävi aiheesta keskustelun, jonka kuluessa kysyttiin kulttuurikeskusten yhteistyöstä kulttuurin vapaan kentän toimijoiden kanssa ja saavutettavuudesta eri sidosryhmille. Vammaisneuvosto muistutti kulttuurikeskusten fyysisen ja aistiesteettömyyden tärkeydestä, jota konkretisoidaan tilahankkeiden esteettömyyskartoituksissa, ja jonka kehittämisen esimerkkinä on Stoa arkkitehtikilpailu. Vammaisneuvosto toi esiin myös ohjaajien osaamisen tarvetta soveltaa taiteen ja kulttuurin tekemistä kaikille sopivaksi sekä kysyi mahdollisuuksista varata kulttuuritiloja järjestöjen ryhmille vakiokäyttöön.

6. Selvitys ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa

Epävarmuutta ja vaihtelevaa osallisuutta. [Selvitys ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa](#). Selvitystä oli esittelemässä Helsingin yliopiston vammaistutkimuksen professori Hisayo Katsui. (esitys liitteenä). Selvityksen yhteenvedossa tiivistettiin vammaisten ihmisten kokemaa laaja-alaista eriarvoisuuden kasautumista. Osallisuuden toteutumisen epävarmuudet ja negatiiviset kokemukset liittyivät etenkin työllistymiseen, elintason ja kokemukseen turvallisuudesta vammaisten ihmisten arjessa.

Valtakunnallisen selvityksen useat teema-alueet kiinnostivat ja keskusteluttivat vammaisneuvoston jäseniä. Keskustelussa tuotiin esiin muun muassa vammaispalvelujen kokonaisuuden toimivuuden olennainen merkitys vammaisen henkilön arjen sujumiseen ja osallisuuteen.

Esiin nousi myös tarve tutkia ja saada ratkaisuja ikääntyneiden vanhempien kanssa elävien nuorten kehitysvammaisten asumisen tilanteeseen ja yksilöllisen tuen järjestämiseen. Elintason ja toimeentulon eriarvoisuuteen liittyen esillä oli myös eri vammaryhmien kohtaamat helppoudet tai vaikeudet saada työkyvyttömyysetuuksista turvaa toimeentuloon.

Vammaisneuvosto toivoi Helsingin päättäjille laajaa tietoisuutta tehdystä selvityksestä ja konkreettista toimintaohjelmaa myös paikalliselle tasolle sekä myös tilanteen kehittymisen säännöllistä tutkimista. Myös Helsingin [yliopiston vammaistutkimuksen opintoihin](#) osallistuminen kiinnosti vammaisneuvoston jäseniä.

Puheenjohtaja kiitti selvityksen esittelystä ja totesi, että selvityksestä vammaisneuvosto saa eväitä nostaa vammaisasiaa seuraavan valtuustokauden kaupungin strategiaan.

Pidettiin kokoustauko klo 15.00–15.11.

7. Vammaisten asumispalvelujen ja päiväaikaisen toiminnan hankinnan periaatteet

Hankintojen periaatteita oli esittelemässä ostopalvelupäällikkö Minna Eronen, Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala, vammaispalvelujen ostopalvelut (esitys liitteenä)

Vammaisneuvosto kävi aiheesta keskustelun ja kysyi arviota, onko mahdollista saada henkilökohtaisen budjetin -vaihtoehto palvelujen hankintojen valikoimaan. Keskustelussa vammaisneuvosto kiinnitti huomiota yksilöllisen tarpeen arvioinnin merkitykseen oikeanlaisen palvelun tuotantotavan ja osaamisen valinnassa sekä myös yksilöllisen palvelun räätälöinnin tarpeesta. Tuotantotapa-analyysi toi esiin ostopalvelujen laajuuden vammaispalveluissa. Samat palvelukuvakset, sopimukset sekä valvonta ohjaavat sekä hankinnoilla ostettavia että kaupungin itse tuottamia palveluja. Haasteena todettiin olevan saada Helsinkiin riittävästi palvelujen tarjoajia sekä kehittää kaupungin omia palveluja kohti vaativampia tarpeita vastaavia palveluita.

Vammaisneuvoston jäsenet voivat kommentoida vammaisten asumispalvelujen ja päiväaikaisen toiminnan hankinnan periaatteita sekä keskeneräisiä palvelukuvauksia. Vammaisneuvosto päätti, että se seuraa sotepe-lautakunnassa esiteltäviä asioita, mutta ei valmistele omaa kannanottoa hankinnan periaatteista 23.4. sotepe-lautakunta-käsittelyä varten.

8. Vammaisneuvostolle lausuntopyyntö – sovitaan lausunnon valmistelusta

Vammaisneuvostolle oli tullut lausuntopyyntö Helsingin ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelmasta ([ILME\) 2024–2029 luonnoksesta](#). Verkossa ja liitteenä myös taustaraportit. Vammaisneuvoston lausuntoa oli pyydetty 5.4.2024 mennessä. Vammaisneuvosto kävi keskustelun lausunnon valmistelusta ja jäseniä pyydettiin perehtymään aineistoon ja lähettämään kirjallisia kommentteja Forms-kyselyllä vammaisneuvoston lausunnon kokoamista varten. Vammaisneuvoston työvaliokunta valmisti lausuntoluonnoksen, jota jäsenet voivat kommentoida sähköpostilla. Vammaisneuvoston lausunto Helsingin ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelmasta (ILME) 2024–2029 luonnoksesta.

Vammaisneuvosto oli saanut lausuntopyynnön myös luonnoksesta Helsingin asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmaksi 2024 (AM-ohjelma). Lausunto oli pyydetty 10.4. mennessä. Jäseniä pyydettiin lähettämään kommentteja lausunnon sisältöön Forms-kyselyllä. Vammaisneuvoston työvaliokunta valmistelee lausuntoluonnoksen, joka lähetetään sähköpostilla kommentoitavaksi ja kootaan valmiiksi 10.4.

9. Vammaisneuvoston edustajat ilmastopaneeliin

Vammaisneuvosto nimesi Susanna Haapalan ja Senni Hirvosen vammaisneuvoston edustajiksi huhtikuussa kokoontuvaan ilmastopaneeliin, joka pohtii liikenteen päästöjen vähentämisen toimenpiteitä. Edustajiksi valitut valmistelevat vammaisneuvoston lausunnosta esityksen paneelissa esitettäväksi.

10. Toimialojen ja toimijoiden/järjestöjen ajankohtaiset

Lyhyet ajankohtaiset terveiset vammaisneuvoston jäsenten taustajärjestöistä:

Kehitysvammatuki 57 ry: 24 ihmistä saa uuden kodin, kun uusi asuisen kotiyhteisö Karhurinne valmistunut Landbohon. [Hetkittäin-hankkeessa](#) on koottu hyviä neuvoja ikääntyneille kehitysvammaisille, neuvoista on hyötyä ja ideoita myös muistisairaille.

Pääkaupunkiseudun Hengitysyhdistys ry: ajankohtaisena asiana on alkava katupölyn ja siitepölyn aika, jotka tuottavat hengenahdistusta. Yhdistys ohjeistaa jäseniä suojautumaan pölyltä, välttämään ulkona liikkumista, harrastamaan uintia ja allasjampppaa, asentamaan hiukkassuodattimia ja välttämään tuuletusta. [Hengitysliiton Hehku-hankkeessa](#) kehitetään hengityssairautta sairastavien omahoitoa ja kuntoutumista terveydenhuollon ammattilaisten kanssa sekä tarjotaan vertaistukea uniapneaa sairastaville.

Seuraavassa 16.4. kokouksessa ajankohtaisia esittelevät lyhyesti: Helsingin Reumayhdistys ry ja Helsingin ja Uudenmaan Neuroyhdistys ry.

Kaupungin toimialojen asiantuntijat kertovat ajankohtaiset terveiset:

Kaupunkiympäristön toimiala (Kymp):

- Esteettömyyden erikoistason ajankohtaisena kohteena on Malmin uuden sairaalan suunnittelu sekä Jätkäsaareen suunniteltavat liikuntatilat.
- Koska karttakyselyjä ei saa täysin saavutettavaksi, kaupunkiympäristön toimiala on käyttänyt karttakyselyn vaihtoehtona rinnakkaista kyselyä ilman karttaa.
- Kaupunkiympäristön toimialan viestintä tutkii mahdollisuutta käyttää verkkotilaisuuksien Teams-kokousovelluksella pidetyissä tilaisuuksissa livetekstitystä, joka ei kuitenkaan onnistu Uutta Helsinkiä -Live Event -tilaisuuksissa.
- Vammaisneuvoston jäseniä on pyydetty kommentoimaan Esteettömyyden perusteet - verkkokurssin pilottia, joka on tarkoitettu kaupungin henkilöstön perehdytykseen.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (Kuva): Tilojen varaamisen verkkopalvelu Varaamo uudistuu. Palvelu on monikanavaista, kun suojatun sähköisen tunnistautumisen ja Helsinki-profiilin käyttämisen lisäksi kirjastojen tilojen varaamisen asiakkaille on käytössä myös puhelinpalvelu. Varaamo-tilavarausta esitellään vammaisneuvostolle kesäkuun kokouksessa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe): Toimiala on koostanut vuoden 2023 toteuttamisesta infograafin, jonka pdf on liitteenä. Lautakunta on käsitellyt muutosohjelman, vammaisneuvoston toukokuun kokouksessa kerrotaan vammaispalvelujen budjetti toteutumisen tilanteesta tänä vuonna.

11. Vammaisneuvoston viestintä Ei ollut.

12. Muut asiat

Kaupunkiympäristön lähettää osasta valmistelussa olevien asemakaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelmia ja lausuntopyyntöjä vammaisneuvostolle. Vammaisneuvosto hyväksyi työvaliokunnan ehdottaman linjauksen, että vammaisneuvosto ei pääsääntöisesti reagoi kaupunkiympäristön toimialan kaavasunnitelmien lausuntopyyntöihin. Sihteerin välittää edelleen lausuntopyyntöjä ja arviointi- ja osallistumissuunnitelmia vammaisneuvoston jäsenille, joiden tulee seurata ja katsoa, onko vammaisneuvostolla aiheita lausua ja tuottaa tarvittaessa sisältöä lausuntoon tai kannanottoon.

Vammaisneuvosto päätti, että toukokuun kokous 21.5. järjestetään lyhyenä. Esittelyssä ja käsittelyssä on Kampin terveys- ja hyvinvointikeskuksen suunnitelma.

13. Tiedotusasiat

Vammaisneuvoston 21.5. järjestöyhteistyötilaisuuden yhdistysten kommenttipuheenvuorojen pitäjäksi ilmoittautuivat Kynnys ja Helsingin Reumayhdistys.

Seuraavassa vammaisneuvoston kokouksessa 16.4. vierailee Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Johanna Laisaari. Vammaisneuvoston jäseniä pyydettiin lähettämään ehdotuksia keskusteltavista teemoista ja etukäteen esitettävistä kysymyksistä 2.4. mennessä puheenjohtaja Sirpa Puhakalle: sirpa.puhakka(a)pp2.inet.fi. Työvaliokunta kokoaa kysymykset ja valmistelee keskustelua.

Laakson sairaalan mallihuoneisiin tutustuminen 13.5. Erillinen osallistumiskutsu lähetetty.

Kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunta on edellyttänyt [päättäessään erityisuimakortista](#) ja saamisen kriteereiden tiukentuessa, että toimialan tulee selvittää ja valmistella erityisuimakorttia hintatasoltaan vastaavan uima- tai liikkumiskortin luomista ja ulottamista myös tiettyjä sosiaaliturvaetuuksia saaville henkilöille.

Puheenjohtaja Sirpa Puhakka kertoi vierailustaan Vasemmiston valtuustoryhmän kokouksessa esittelemässä ja rakentavasti keskustelemassa vammaisneuvoston ajankohtaisista terveisistä ja kannanotoista. Samalla hän toivoi, että vammaisneuvostossa valtuustoryhmänsä edustajina olevat jäsenet kävisivät omissa ryhmissään esittelemässä vammaisneuvoston asioita.

Päivi Kurikka sijaistaa vammaisneuvoston sihteerinä Tiina Lappalainen vuorotteluvapaan ja kesäloman ajan 12.4.–11.8. Sähköposti Päiville on: paivi.kurikka(a)hel.fi.

14. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia aktiivisuudesta ja päätti kokouksen klo 16.18.

Sirpa Puhakka
puheenjohtaja
sirpa.puhakka(a)pp2.inet.fi

Tiina Lappalainen
sihteeri, asiantuntija
tiina.lappalainen(a)hel.fi

Liitteet: Kulttuurikeskusten visiotyö -esitys
Epävarmaa ja vaihtelevaa osallisuutta -esitys
Asumispalvelujen ja päiväaikaisen toiminnan hankintojen periaatteet ja sopimuskauden aikainen toiminta -esitys sekä päiväaikaisen toiminnan ja asumispalvelujen palvelukuvausten luonnokset
Lausunto ilmansuojelu- ja meluntorjunta (ILME) suunnitelma 2024–2029 luonnoksesta
Sotepe-toimialan vuoden 2023 toteutumisen infograafi